

Nr 27.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 februari 1913 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om begränsning av rösträtten vid vägstämma.

(2:a Avd.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 98, har herr *Danielsson* hemställt, det Riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda i vad mån en begränsning av de höga röstetalens inflytande vid vägstämmor lämpligen kan ske samt för Riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Till stöd härför har anförts följande:

»Vår tids lagstiftningsarbete har alltmera beaktat nödvändigheten av att begränsa inflytandet av på en hand samlade höga röstetal vid val och voteringar på kommunala och andra stämmor. Så äger ju enligt kommunallagarna ingen röstberättigad att utöva rösträtt för mer än en tiondedel av kommunens hela röstetal.

I den av Kungl. Maj:t den 23 oktober 1891 utfärdade och den 20 juni 1905 i vissa delar ändrade lag angående vägghållningsbesvärets utgörande på landet stadgas emellertid icke någon inskränkning i rösträttens utövande vid vägstämma. Detta har understundom i vissa trakter i vårt land och då i synnerhet i mindre vägghållningsdistrikt kunnat leda till att en enda person kunnat behärska voteringarna vid vägstämman och därigenom diktera dess beslut. Att dylikt måste framkalla missförhållanden på flera sätt torde framstå som självklart, och då det synes önskvärt, att få en snar ändring av väglagen till stånd i syfte att bereda kommuner och enskilde med mindre röstetal ökat inflytande vid vägstämmorna på landsbygden, får jag härmed hemställa, — — — —.»

Utskottet.

Utskottet, som delar den av motionären uttalade uppfattningen om önskvärdheten av en begränsning av de höga röstetalens inflytande vid

vägstämmor, tillåter sig emellertid erinra om, hurusom frågan härom genom en Riksdagens skrivelse i ämnet redan är bragt under Kungl. Maj:ts bedömande. I anledning av tvenne inom kamrarna väckta motioner anhöll nämligen 1909 års Riksdag i en till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse, nr 153, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida icke en begränsning borde ske av väghållningsskyldigs rösträtt å vägstämman, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lag, vartill utredningen kunde giva anledning. Lagutskottet, som till förberedande behandling förehaft berörda motioner, yttrade i sitt i anledning av motionerna avgivna utlåtande bland annat följande:

»Såsom motionärerna framhålla, lärer det icke kunna bestridas, att en viss begränsning till förmån för de mindre starka beskattningsobjekten och kommunerna i det förevarande hänseendet visat sig vara av behovet påkallad. Härför tala liknande skäl, som föranlett en begränsning av den kommunala rösträtten. Däremot håller utskottet före, att en dylik begränsning endast bör ske genom reduktion av de enskilda väghållningsskyldigas fyrktal, varigenom tydligen även rösträtten för den kommun, de tillhöra, begränsas. Att härutöver reducera kommunens fyrktal, när kommunen såsom ett slags representant för sina medlemmar jämlikt 52 § genom det utsedda kommunombudet utövar den dessa tillkommande rösträtt, synes utskottet icke med skäl böra ifrågasättas. Därtill kommer, att en dylik bestämmelse ej skulle få annan praktisk betydelse, än att de enskilda väghållningsskyldiga personligen eller genom enskilda ombud utövade sin rösträtt.»

Utskottet finner sig i allo kunna ansluta sig till vad av lagutskottet sålunda anförts beträffande behovet av viss begränsning i rösträtten vid vägstämmor till förmån för de mindre starka beskattningsobjekten och kommunerna. Däremot anser sig utskottet kunna ifrågasätta, huruvida en dylik begränsning, såsom lagutskottet förmenat, bör ske allenast genom en reduktion av de enskilda väghållningsskyldiges fyrktal. Även med en dylik reduktion lärer det nämligen lätt kunna inträffa, att i väghållningsdistrikt, som består av flera kommuner, den största kommunen, särskilt där den låter sig företrädas av ett i laga ordning utsett ombud, som representerar hela socknens röstetal, kommer att helt behärska omröstningarna vid vägstämman och sålunda fullständigt utsluta alla andra i distriktet ingående kommuner från varje inflytande på vägstämmas beslut. Då utskottet icke kunnat undgå att finna ett dylikt sakernas tillstånd mindre lyckligt, har utskottet för sin del velat framhålla önskvärdheten av att vid den i Riksdagens ovanberörda skrivelse begärda utredningen jämväl må tagas under överbäggande, huruvida icke,

utöver den begränsning av vederbörande kommuners röstetal, som bliver en följd av den av lagutskottet ifrågasatta reduktionen av de enskilda väghållarnes fyrktal, jämväl viss ytterligare inskränkning i de särskilda kommunernas rösträtt lämpligen må kunna stadgas, t. ex. sålunda, att ingen kommun tillåtes utöva rösträtt för större antal röster än som motsvarar visst procenttal av samtliga i väghållningsdistriktet ingående kommuners sammanlagda röstetal.

Enligt vad utskottet inhämtat, har Riksdagens förberörda skrivelse av Kungl. Maj:t överlämnats till de av chefen för finansdepartementet, jämlikt nådigt bemyndigande den 29 september 1911, tillkallade sakkunniga för utredning angående de åtgärder, som kunna finnas nödiga för åvägabringande av en jämnare fördelning av väghållningsbesväret m. m. Då det med visshet torde kunna antagas, att nämnda sakkunniga, vilka sålunda redan fått sin uppmärksamhet särskilt fästad å frågan om begränsning av rösträtten vid vägstämmor, vid fullgörandet av sitt uppdrag komma att underkasta nämnda fråga en allsidig och uttömmande utredning och sålunda jämväl taga under överbäggande de av utskottet nu framhållna synpunkterna, håller utskottet före, att någon Riksdagens vidare åtgärd i anledning av den nu förevarande motionen icke kan anses vara av behovet påkallad.

Utskottet får sålunda hemställa,

att motionen icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 februari 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Fahlén, Lindblad, Pers, Ericsson, Lundell, Nilsson i Kabbarp, greve Hamilton, Kronlund, Andersson, Linders och Hellström.

Reservation av herr *A. H. Fahlén* mot utskottets motivering.